

LENINA KAROGS

Izastā kopā 1950 gada
29. marta
Maksas 3 kop.

Preiļu rajona laikraksts

Nr. 24 (6028)
OTRDIEN
1950 gada 27. februārī

● Aglonas jaunieši ir tie, kas veido savas saimniecības nākotni, levdorojami augusi disciplīna, līdz ar to radušies apzinīga attieksme pret darbu. Viņi ir vieni no labākajiem rajonā tehnikas remonti.

ATTĒLOS: elektro un gāzes metinātājs Jānis Jaudzems pavisam nesen atgriezies dzimtajā saimniecībā, taču ar prasmīgām rokām īsa laika iemantojis darba biedru cieņu, jaunais mehanizators Vitālijs Rivars daudz darījis lopbarības gatavošanas, ražas novākšanas laikā, tagad sakārtojts vācu kombainu, remontē graudu kombainu.

J. SILICKA foto

Lauku aktualitātes

Domas, darbi, ikdiena

Runāt, darīt, domāt sāk arī «neaktīvie», kā agrāk sacīja par lauciniekiem, kuri vienbalsīgi «piekrita» savu ciematu ieskaitīšanai neperspektīvajos, kolhozu apvienošanai utt. Soreiz jo gribu attiecināt arī uz K. Marksa kolhoza otrā ražošanas iecirkņa laudim. Tā nav nedz nejaušība, nedz sakritība, ka tūdaļ pēc Ardavas puses pievienošanas K. Marksa kolhozam saimniecības valdes uzmanība tika vērsta uz galvenā ciemata attīstību. Ardavieši nav vienīgie, kuru zemiņi pienācās otršķirīgs statuss, kur izpalika sadzīves, kultūras objektu celtniecība un rekonstruēšana, kur pēdējā kārtā veidoja arī ražošanas objektus. Un varbūt nevainosim pašreizējos saimniecības vadītājus, jo toreiz jau viņi nebija pie stūres.

Tāds bija laiks, tāda darba organizācija, tādas nāca pavēles, tāds liktenis daudzām mūsu un ne tikai mūsu rajona ciematiem un cilvēkiem. Kaut gan — kas gan liedz šodien sākt domāt un darīt citādāk? Tagad daudzi sacūšojusies, kārtu savas robežatiecības, sadalot kolhozus. Arī Ardavas pusē vai, precīzāk sakot, K. Marksa kolhoza centrā bija nobriedusi ideja par saimniecības

sadališanu divās, Bija darba grupa vai atsevišķi entuziasti, kas centās šo līniju ieturēt. Kolhoza kopsapulce idejai pārvilka svītru. Kāpēc? Otrā iecirkņa kolhozieku viedoklis bija viennozīmīgs. Kā iesākt saimniekot, ja viss ražošanas potenciāls, kapitālieguldījumi visu šo lauku tika virzīti uz Pelēciem?

Ja jau «brāļiem» jāšķiras, tad ar godu. Bet nevis tā, ka viens sāks saimniekot samērā labos apstākļos, bet otrs «izies pasaulē» kails, kā māte radījusi. Tiesa, dažos kolhozos domā citādi un riskē sadalīties arī šādos apstākļos.

Lūk, tieši šis fakts, ka ardavieši arvien neiecietīgāk pieprasa savu tiesu, arī bija par iemeslu, kāpēc piedalījās 2. ražošanas iecirkņa sapulcē. Zēl, ka uz šo sapulci nebija ieradusies pat puse strādājošo. Acimredzot, tad domu, viedokļu būtu vairāk. Varbūt tad, ja par savām tiesībām uz Ardavas puses problēmu risināšanu iestātos burtiski visi iecirkņi strādājošie, arī rezultāts būtu pozitīvs.

Negribu teikt, ka viss, par ko lēma, strīdējās, piekrita vai noraidīja, vērtējams viennozīmīgi. Taču jāpiekrīt vien ir kolhoza

priekšsēdētājam Jānim Podskočijam, ka laukos arī ienākusi demokrātija. Cilvēki vairs negrib dzīvot un balsot tā, kā agrāk, domāt, kā priekšnieks liek. Ja turpmāk viņi negribēs arī strādāt tā, kā dažs labs to darīja — pa roku galām, tad iespējams, arī kolhoza nomale kļūs citādāka.

Kolhozieki izteica savu viedokli par ražošanas plāniem. Sogad iecirkņim jāsarāžo augkopības produkcija par 489 tūkstošiem rubļu, jāiegūst 902 tonnas piena. Tas ir vairāk nekā pārn. Bet vadošie speciālisti ir pārliecināti, ka šāds uzdevums iecirkņa kolektīvam ir pa spēkam.

Bet tagad par sapulcē dzirdēto. Ilggadēja agronome A. Strode atgādināja, ka šobrīd iecirkņi valda īsts ziemas miers. Daudz vairāk varētu paveikt tīrumu mēlošanu, organisko mēsļu uzkrāšanu. Jo nekādas runas nelīdzēs, ja zeme netiks mēslota vai to darīs kā līdz šim. Sogad ziema ir labvēlīga organisko mēsļu uzkrāšanai. Tīrumos aiziet bojā saimī, bet kūtmēsļu uzkrāšanai tos ieroprojam neizmanto. Saimniecībā vajadzētu izveidot brigādi, kura veikš šo darbu. Tehniku jāsadala pa iecirkņiem.

Otrajā ražošanas iecirkņi tīrumu sastrādāšana prasa lielākas pūles, jo lauki nelielāki, zeme kalnaina. Dīemzēl tehnikas sadalē o iecirkņiem īstas kārtības līdz šim nav bijis. Joprojām privileģētā kārtā ierindots Pelēcu iecirknis, kur daudz labākos darba apstākļos ar vienu traktoru vidēji jāapstrādā tikai 24, bet Ardavā — 39 hektāri.

Kolhozs iegādājies līnu pacēlāju, kuru pērn nemaz neizmantoja. Ja šī tehnika strādātu, būtu kvalitatīvāka līnšķiedra, mazāk vajadzētu izmantot viesstrādniekus.

Gan paši mehanizatori, gan speciālisti ļoti aktīvi iesaistījās diskusijā par ķimikāliju pielietošanu. Izrādās, kolhozā tās izmanto pēc acumēra. Un šis «acumērs» kaut cik normāls ir izrādījies tīrumos, kuri izvietoti galveno ceļu malās un visas sabiedrības vērtēšanai. Bet tas pats «acumērs» kļūst bez mēra tīrumos, kuri ir jau aiz pirmajiem kroku puduriem. Tur pēc ķimikāls apstrādes vai nu nezāles pērn augušas griezdamās, vai atkal cita bēda — tas mērs bijis par lielu, un tūri «nogiptēti» tā, ka ne tikai nezāles, bet arī kultūraugi pazaudējuši skatu un augtspēju. Mehanizatori šīs pretenzijas savā adresē uzņēma nelabprāt un iebilda, ka ķimikāliju svēršana galu galā esot speciālistu atbildība.

Kopsapulcē tika izlemts, to kolhoza biedru liktenis, kuri nav izstrādājuši normas. Īpaša runa bija par mehanizatoriem, kuri tad, kad pietrūkst rezerves daļu, vai citu tehnikas dikstāvju laikā kategoriski atsakās strādāt brigādē. Bet laukkopība darba roku trūkst. Tāpēc tika apelēts pie šo vīru sirdsapziņas — turpmāk būt atsaučīgākiem.

Savukārt saimniecības priekšsēdētājs Jānis Podskočijis kritiski vērtēja dispečerdieneta darbu, solīja rūpīgi analizēt kolhoza galvenā agronoma O. Kursiņa veikumu, jo iecirkņa sanāksmē

tieši viņam tika izteiktas daudzas kritiskas piezīmes.

Kolhozieku viedoklis (varbūt to varētu saukt arī par prasību) bija šāds: turpmāk «jātiesā» ne tikai mazie garņi, ja viņiem nesānāk izstrādes normas, bet jāvērtē arī vadītāju un galveno speciālistu darbs. Vaj viņi ir izpildījuši savu normu?

Tīri saimnieciskas dabas jautājumi, manuprāt, šoreiz neaizēnoja galveno sapulces dienas kārtības jautājumu. Sakarā ar pilnvaru beigšanos vajadzēja ievēlēt jaunu iecirkņa valdi un iecirkņa priekšnieku. Tas sapulcējušos radīja nemākslotu un pilnīgi saprotamu rosību. Nebija tāču nekāds noslēpums, ka ilggadēja iecirkņa priekšniece Lūcija Gerina, kuru Ardavā visnotaļ ciena un sauc par īstu zemes saimnieci, lai gan jau pensionāre, tomēr vēl ir pilna apņēmības strādāt. Šo amatu bija gatavs uzņemties arī kolhoza dispečers Donots Valainis, kurš pēc valdes lēmuma par dispečerdienesta likvidēšanu kļuvis gandrīz vai bezdarbnieks.

Demokrātijas apstākļos tā ir parasta lieta, kad cinās divi, trīs, varbūt pat vairāk kandidāti. Tāpat arī Ardavā — iecirkņim bija vajadzīgs tikai viens priekšnieks. Ar balsu vairākumu ievēlēja D. Valaini. Tiesa, ļoti nopietna bija piebilde un novēlējums jaunievēlētājam iecirkņa saimniekam: daudz pacietīgāk strādāt vienā vietā. Līdz šim D. Valainis jau pabijis gan kolhoza galvenā agronoma, gan galvenā dispečera amatā. Varbūt pēdējā izvēle būs pamatīgāka?

A. ILJINA

Jautājumā par Latgales kultūras centru

Attīstības un pilnveidošanās process ir spirālveidīgs — tā tad, kāpjot augstāk, it kā atgriežas mēs pie vecā, saprotams — daudz augstākā pakāpē, un varam, tālāk ejot, novērst iepriekšējā spirāles lokā pēlāstās kļūdas. Protams, ja šīs kļūdas esam pamanījuši un atzīstam tās un — ja ir atļauts šīs kļūdas labot. Kā ir ar latgaļu tautu un Latgali kā kultūrvēsturisku vienību? Bēdīgi. Jo latgaļu tautas vienojošie centri ir veidojušies latgaļu rakstos apliecinātās pastāvēšanas tūkstošgades laikā, vairākkārtīgi un vairākās vietās.

bet vienmēr svešu tautu, pēdējā simtgadē — arī tuvāko tautas brāļu, sagrauti vai noniecināti. Tādi centri bijuši Polocka, Jersika, Daugavpils, Krāslava, Aglona, Rēzekne. Latgaļu vienojošie centri ir veidojušies un pastāvējuši noteiktu laiku (dažviet pastāv arī šobrīd) arī ārpus latgaļu etniskajām robežām: Petrogradā (Leņingradā), Ačinskā, Rīgā, Minhenē.

Ko pierāda vēsture? To, ka ārpus etniskajām robežām veidoti latgaļu kultūras centri nav dzīvotspējīgi, jo tie ir pakļauti svešu tautu un svešu varu ie-

tekmel, bet paši latgaļi — atsvešināšanās procesam. Tie centri, kuri tika veidoti Latgales teritorijā, līdz šim nav bijuši ilgtācīgi, nav izturējuši un ir pakļāvušies pār latgaļiem valdošo svešu varu un tautu iegribu spiedienam un atzinām. Jo — kas tas par centru un kā tas var darboties tautas labā, ja to dibina svešas tautas un svešas, nelatgaliskas ideoloģijas atbalstītāji?

Un vēl. Pēc drukas aizlieguma atcelšanas, kad latgaļu inteliģence pārvietojās uz Latgali, lai sekmētu latgaļu tautas atmo-

du, un 1917. gadā mēģināja Rēzekni padarīt par latgaļu tautas vienojošo centru, tas neizdevās, jo netika atrasta kopdoma par latgaļu tautas un kultūrvēsturiskās latgaļu apdzīvotās teritorijas viengabalainības saglabāšanu un šā kopības gara uzturēšanu tautā. Neizdevās, jo par latgaļiem netika pateikts viss vēsturiski pareizi un latgaļu valodai tika ierādīts tikai pārejas perioda valodas statuss, bet ne atzīta vieta patstāvīgu baltu valodu rindā. Uzvarējuši vienotās Latvijas ideja, sevišķi pēc 1934. gada apvērsuma, kad šī ideja tika potēta Latgalē visiem līdzekļiem un spēkiem, iznīcināja, nocieta saknē plašos tautas slāņos dzimušo atzīni un reālo darbošanos par vienotas latgaļu tautas atdzimšanu, par latgaļu valodas pacelšanu pienācīgos augstumos un par Latgales kultūras un administratīvā centra izveidošanu Rēzeknē kā Latgales sirdi. Kāpēc svešās varas Latgales

apgabala centrus izvēlējās Daugavpili un Krāslavu, pat Pleskavā un Vitebskā? Tāpēc, ka šīs pilsētas bija tuvāk latgaļu pakļāvējtautu pamatvalstiskajai vienībai vai atradās tajā, un tajās bija vislielākais pakļāvējtautu ipatsvars.

Pēc vācu fašistisko iebrucēju padzišanas Komunistiskās partijas solīta latgaļu tautas un valodas tiesību atzīšana tika daļēji ievērota un tika izveidots Latgales administratīvais apgabals ar centru Daugavpilī. Kāpēc Daugavpilī, tas tika minēts iepriekš. Bet nepareizā nacionālā politika attiecībā uz latgaļiem, Latvijā un visā PSRS nacionālās politikas deformācija panāca to, ka Latgales apgabals tika likvidēts, reizē aizldzot un slēdzot visus latgaliskos preses izdevumus. Viss (Izņemot baznīcu) tika pa-

NTAS IR NOTICIS! Pagājušā gada 26. decembris, ar agrofirmas «Sarkanais Oktobris» darba kolektīva konferences lēmumu Preiļu siera rūpnīca palaista brīvībā (oficiāli to dēvē par ekonomiskās patstāvības piešķiršanu). Šis notikums ir vairāk nekā nozīmīgs, jo uzņēmuma 17 gadus ilgā vēsturē tā vēl nebija gadījies. Jā, siera rūpnīcas laudim patstāvības ziņa nav veicies: tikko uzņēmums bija uzcelts, tas uzreiz nokļuva Daugavpils piena kombināta «paspārnē», bet 1986. gada 1. augustā, sekojot toreiz modē esošajai tendencei, to iekļāva agrofirmas «Sarkanais Oktobris» sastāvā.

Atceros, pirms vairāk nekā diviem gadiem sarunā ar mani (visnotaļ cienījamais Pēteris Zukulis par šo iekļaušanu agrofirmā izteicās ar viņam piemītošo diplomātiju: «Man ir pilnīgi vienaldzība, kāds zīmogs liekams mūsu dokumentos. Strādāt taču, tāpat kā iepriekš, nāksies mums pašiem».

Tagad, kad uzjundījusi demokrātija, sieraotavas kolektīvs izlēma citādi, un ilgi kārotās cerības pēc patstāvības gandrīz kļuvas par realitāti. Lai gan ceļš uz šo patstāvību nebūt nav bijis gluds, turklāt arī tagad vēl ne viss nokārtots līdz galam.

Atklāti runājot, rakstu rubrikā «Demokrātijas mācībstunda» biju plānojis sagatavot jau pagājušā gada vasarā. Arī pagaidu virsraksts bija izdomāts — «Vēlēšanas bez tiesībām izvēlēties». Diemžēl šāds materiāls laikrakstā tā arī neparedzējās. Centšos paskaidrot, kāpēc raksts toreiz palika neuzrakstīts.

Zināmu neapmierinātību daļā rūpnīcā strādājošo izraisīja tā dēvētās uzņēmuma direktora vēlēšanas (piebildīši — viņš ir arī agrofirmas ģenerāldirektora vietnieks). Daudzi šo kampaniju uzskatīja nevis par patiesu demokrātiju, bet gan par demokrātijas spēlēšanu, jo izvēlēties cilvēkiem nebija no kā — biļetenos bija palicis tikai viens uzvārds — V. Solovjovs.

Balsošana deva šādas rezultātus: urnā bija 282 biļeteni (rūpnīcā toreiz strādāja 409 cilvēki, ieskaitot piena savācējus), par direktora kandidatūru bija nobalsojuši 193 strādājošie, pret — 89. Uz dažiem biļetieniem bija uzrakstīts savdabīgs komentārs: kāds par direktoru gribēja latvieti, cits — piena rūpnīcības speciālistu, bet daži V. Solovjova uzvārdu vienkārši izsvīroja, jo alternatīvas kandidatūras taču nebija.

Pēc tam man teiks: «Personiski pret Solovjovu man nav nekādu pretenziju, taču man nav pieņemams tas, ka viņa kandidatūru «uzspieda» agrofirmas ģenerāldirektors». Vai arī šāds izteiciens: «Kam vajadzīgas tādas direktora vēlēšanas, ja tik un tā viss jau izlemts, turklāt Solovjovs būtībā jau strādā par direktoru». Vai: «Kāda tam visam jēga, jo tāda otra direktora kā Zukulis mums vienaldzība nebūs».

Kāpēc tomēr rakstu par šīm vēlēšanām neuzrakstīju pērn vasarā? Tāpēc, ka lielākā daļa cilvēku, ar kuriem runāju, kategoriski lūdz neminēt viņu vārdus, sak, mums taču te vēl jāstrādā...

Lasītājs var jautāt: «Bet kāda jēga atgriezties pie pusgadu veciem notikumiem tagad?» Lūk, kāda. Burtiski otrā dienā pēc konferences agrofirmā rūpnīcas darba kolektīva padomes priekšsēdētājs Valentīns Deksnis kabinetā sapulcējās uzņēmuma galvenie speciālisti, lai apspriestu kolektīva dzīvi liktenīgā pasākuma rezultātus. Un daži viņu izdarītie secinājumi stipri vien atgādināja pagājušās vasaras situāciju, kad no vienas puses it kā būtu demokrātija, bet no otras...

Lūk, kāpēc tāds uztraukums, patstāvība taču iedota? Formāli jeb, kā pieņemts teikt, «de jure», patiešām tā ir. Pat vairāk — šis jautājums, kā konferencei atzīmēja R. Kavinskis, kolektīvam nav jauns, tas apspriests jau agrāk gan uzņēmumā, gan kolhozā. Uzskatījis rūpnīcas administrācijas viedoklis, bijusi tikšanās ar uzņēmuma galveno speciālistu grupu, detaļas pārrunātas direktoru padomē. Patiešām — ātri levēroti it kā visi demokrātijas principi. Kaut gan

— varbūt mazliet par vēlu (atgādināšu, ka 1986. gadā kolektīva domas par iekļaušanu agrofirmas sastāvā neviens pat neiedomājās uzprast).

Ģenerāldirektors, slēpjot pārmetumu balsi, uzskaitīja skaitļus. 1986. gadā sieraotavas laudis saņēmuši 2349 tūkstošus rubļu peļņas, bet 1989. gadā — 2730 tūkstošus rubļu. Vidējā darba alga no 210 rubļiem palielinājusies līdz 254 rubļiem. Siera ražošanas pieaugumi no 4664 tonnām līdz 5100 tonnām, sviesta — no 2853 tonnām līdz 3170 tonnām. Tālāku uzplaukumu guvusi sociālā sfēra — celtniecības un montāžas darbi, trijos gados veikti par 1906 tūkstošiem rubļu. 544 tūkstoši rubļu izlietoti jaunās tehnikas iegādei, par 648 tūkstošiem rubļu veikti kapitālremonta darbi.

rētās rekonstrukcijas (bet tā ir ļoti nepieciešama, no tās atkarīgs rūpnīcas tālākais liktenis) arī ne vēsts. Un visbeidzot — benzīna tērēšana braucienā uz Riebiņiem «zīmoga uzlikšanai», ģenerāldirektora rētās vizītas rūpnīcā.

Tā bija. Bet kā būs turpmāk? Ar balsu vairākumu konference nolēma piešķirt juridisko un finansiālo pastāvību siera rūpnīcai un līnu fabrikai (par pe-

Šis saldaiss

Divi viedokļi par vienu problēmu!

Ipaši konferencē tika uzsvērts, ka kolhozagrofirmas statuss devīs iespēju brīvāk rīkoties ar fondu limitiem, tajā skaitā — arī ar darba algas. Zemečstā varēja nojaust: agrofirma jums nodrošināja jaunu, augstāku atbilstības līmeni, bet jūs, nepateicīgi...

Starp citu, šie «nepateicīgi» ik gadus agrofirmā pārskaita centralizētajā fondā ne mazāk kā 400 tūkstošus rubļu no savas peļņas, un uzņēmuma ekonomisti tā arī nevarēja jēdzīgi izskaidrot, kāpēc šie maksājumi ir tieši 26,7 procenti no aprēķina peļņas un kur šī nauda paliek. Bet «tautā» klist valodas, ka agrofirma visus šos gadus rūpnīcu vienkārši «slauca», un «izslaukusi» tagad palaida brīvībā, kā saka — ejiet uz visām četrām debess pusēm. «Tautā», bez šaubām, uz patiesību pēdējā instancē nepretendē.

Konferencē rūpnīcas direktors V. Solovjovs sacīja: «Izvirzīts pareizs, aktuāls jautājums... Tas cels kolektīva atbildību par savu darba rezultātiem, uz agrofirmu vainu vairs nevarēs novelt... Vairāk tiesību būs rūpnīcas dienestiem... Taču sarežģīties materiāli tehniskās apgādes jautājumi...». Vārdi it kā pareizi, taču mazliet vēlāk V. Solovjovs balsos par agrofirmas piedāvāto, tā teikt, ierobežotas brīvības variantu. Kas tas par variantu, par to nedaudz vēlāk.

Bet pagaidām paklausīsimies, ko saka par trīs gadus ilgo «parādīzes» dzīvi agrofirmas sastāvā rūpnīcas speciālisti.

Viņi vienprātīgi apgalvo: tas nav agrofirmas nopelns, ka rūpnīcā pieaudzis ražošanas apjoms. Pēc Agrorūpnieciskās komitejas rīkojuma plenu rūpnīcā sāka piegādāt citi republikas rajoni, tāpēc palielinājās izveļu daudzums. Par darba algām. Nesen (atkal — republikas līmenī) paaugstinātas algas visiem piena rūpnīcā strādājošajiem, un, starp citu, siera rūpnīcas inženiertehnikas darbinieki lielākoties saņem «minimumu», bet divi — pat uz pusī mazāk. Par sociālo infrastruktūru. Katram pilsētā ir zināms, cik milzum daudz enerģijas tās izvelidošanai ziedoja bijušais direktors P. Zukulis. Tāpēc agrofirmas sastāvā iekļāvās sociāli attīstīts uzņēmums ar pietiekami stipru bāzi. Bet ko deva «dzīve» agrofirmā? Man tika nosaukti šādi fakti. 140 vietu bērnudārzā, kura projektu bija pasūtījis rūpnīca un kuru tik ļoti gaidīja jaunās māmiņas, siera rūpnīcas laudis saņēma tikai 20 vietas (oārijās panēma citi uzņēmumi un organizācijas, kas nebija zēlotuši līdzekļus tā celtniecībai uz līdzdalības principiem, taču kuriem ar agrofirmu nav itin nekāda sakara).

Lai paplašinātu ražošanu, savā laikā sāka būvēt jaunu cehu, taču tagad visi zina: pēc atdāšanās rūpnīcā tas nepiederēs. Samazinājusies atdeve no siltumnīcām (kā arī no visas pelnēsaimniecības), jo produkcija bija jāsadala starp visām agrofirmas struktūrvienībām. Analogas melamorfozes notikušas arī ar uzņēmuma atpūtas bāzi. No tece-

brīvības vārds...

dējo — cits (emats). Sinī pašā lēmumā otrajā punktā nolemts atbalstīt nolikumu par agrofirmu «Sarkanais Oktobris», kurš izstrādāts atbilstoši 1988. gada 25. aprīlī PSRS Valsts agrorūpnieciskās komitejas apstiprinātajam tipveida nolikumam par agrorūpniecisko firmu. Nav kaut kas aprotams? Atzišos — man arī. Kāpēc patstāvību prasīšanai siera rūpnīcas delegācijai bija jābalso par dokumentu, kuru tā nav acis redzējusi, tāpat nezina, kādus «zemūdens» akmeņus tas slēpj? Izrādās — uzņēmumi, kuriem piešķirta ekonomiska patstāvība, tomēr nevar bez «atbalsta» iestāties apvienības, asociācijas, agrofirmās. «Sarkanais Oktobris» līdz šim darbojās nevis pēc tipveida, bet gan pēc pagaidu nolikuma, kurā izstāšanās no agrofirmas nav paredzēta. Nu, vai tad tā nav birokrātiska spēle septiņdesmito gadu garā? Turklāt, kā vēlāk izrādījās, nebūt ne vienīgā.

Lieta tā, ka siera rūpnīcas kolektīvs nobalsoja par izstāšanos no agrofirmas ar pakļaušanos republikas Agrorūpnieciskajai komitejai (tās likvidēšanas gadījumā — piena rūpniecību asociācijai, apvienībai vai kam citam tamlīdzīgam), kā tas pienākas Latvijā lielākajam siera ražošanas uzņēmumam. Bet par šādu variantu balsoja tikai rūpnīcas delegācija 38 cilvēku sastāvā. Darba kolektīva priekšlikums tādējādi tika noraidīts. Jājautā: tā presings attiecībā uz rūpnīcu bija iepriekš iepilnāts, tad kāda lēģa bija sasaukt konferenci? Lai ar tās lēmumu (domāju, delegāti no kolhoza un citiem uzņēmumiem līdz galam tā arī nesaprata, par ko viņiem iesaka balsot) palaistu rūpnīcas laudis ar dieva ziņu brīvībā? Faktiski «patstāvīgā juridiskā persona» (lai arī saimnieciskā aprēķina uzņēmums) tomēr paliek kā agrofirmas struktūrvienība. Atkal — demokrātijas spēle?

Uzņēmuma speciālisti, sabiedriskās organizācijas par tādu notikumu pāvērsenu uztraukušies ne pa jokam. Jo nav taču nekādas garantijas, ka «separālisti» nenokļūs ekonomiskā blokādē. Jo pieteikumi tam, kas nepieciešams šim gadam, jau izdarīti, turklāt — ar agrofirmas starpniecību. Un nebūt nav izslēgtas, ka ledalītajiem fondiem nebūs reāla seguma, un rūpnīcā nāksies dzīvot pēc pārpalikuma principa.

Zālē uzvirtoja jautība, kad kāds no līnu fabrikas delegācijas konferences laikā pieprasīja, lai agrofirma atdotu atpakaļ pirms trim gadiem tai nodoto zirgu. Ģenerāldirektora atbilde bija sausa, ne bez viegla sarūgtinājuma. Sak, tas nav nopietni, zirdziņš jau aizgājis viņsaulē, nauda ir jūsu rēķinā, pērciet jaunu. Taču man liekas, ka šajā «nenopietnā» situācijā tomēr

ir sava veida simbolika, proti — tā var veidoties turpmākās attiecības starp rūpnīcu un agrofirmu — «barotāju».

Piekrītu: uzreiz saraut gadiem veidotās saiknes nav prāta darbs. Kaut vai ekonomiskā ziņā. Būs vajadzīgs zināms pārejas periods. Taču, ja to saasinās ar apsaucieniem: «Mierā!», nekā labs nav gaidāms.

Preiļu sieraotavas laudis gaida grūts gads. Pilnīgi iespējams, ka iegūtajai brīvībai būs rūgtuma piegarša. Ko rūpnīcā atbildēs Agrorūpnieciskā komiteja? Kā strādāt bez konkrētiem kārtējiem plāniem, par perspektīvu nemaz nerunājot? Iespējamas klūmes un neveiksmes. Būs arī ļauni smiksnāji: ko gribējāt, to saņēmt! Taču republikas Agrorūpnieciskā komiteja galīgo lēmumu par rūpnīcas likteni vēl

nav pieņēmusi, tāpēc cerības vēl paliek.

- Iekams publicēt šo
- materiālu, autore uz-
- skatīja par nepiecie-
- šamu iepazīstināt ar
- to agrofirmas «Sar-
- kanais Oktobris» ģe-
- nerāldirektora vietnie-
- ku V. Solovjovu. Vai-
- sirdīgi atzišos — viņš
- neieteica publicēt rak-
- stu šādā veidā. Bet
- rakstā taču izteikts
- daļas rūpnīcā strādā-
- jošo, uzņēmuma dar-
- ba kolektīva padomes
- un speciālistu vie-
- doklis. Sajā sakarībā
- ierosināju kompromi-
- sa variantu, proti —
- palūdzu Viktoram So-
- lovjomam komentēt
- manu rakstu, kā arī
- izteikt savus argu-
- mentus situācijas
- raksturošanai. Lūk,
- viņa viedoklis:

— Es nelietotu divus vārdus saistībā: «mode» un «agrofirma». Kāpēc tad tika izveidota agrofirma? Pirmkārt, lai «izvilktu» no atpalcības līnu fabriku un cietes rūpnīcu, kā arī atrisinātu sociālos jautājumus — nodrošinātu strādājošos ar dzīvokļiem, vietām bērnudāros. Otrkārt, lai uzlabotu rajona iedzīvotāju apgādi ar pārtikas produktiem.

Kāds ir trīju gadu darbības rezultāts?

Ar pilnu atbildību varu paziņot: ja nebūtu agrofirmas, nebūtu arī cietes rūpnīcas rekonstrukcijas un neizdotos līdz minimam samazināt kartupeļu zudumus. Ja nebūtu agrofirmas, nesāktos līnu fabrikas būve, siera rūpnīcas katlu mājas rekonstrukcija. Ja nebūtu agrofirmas, nebūtu arī 60 dzīvokļu mājas, kas deva iespēju nodrošināt ar labiekārtotiem dzīvokļiem praktiski visus līnu fabriku un cietes rūpnīcā strādājošos (izņemot, protams, tos, kas nebija pelnījuši saņemt dzīvokli). varējām nodot pilsētas fondā 12 nēlabiekārtotus dzīvokļus. Nebūtu arī bērnudārza (cita starpā — jau kopš paša sākuma tika plānots, ka tas tiks būvēts ar citu uzņēmumu un organizāciju līdzdalību).

Firmas ēdņus, konfektes «Gopīna», kūpinājumus, maizi, cieti — arī to visu ražo agrofirma.

Piekrītu, agrofirma «Sarkanais Oktobris» līdz šim maz veikusi tirdzniecības tīkla attīstībā rajonā, firmas veikalu atvēršana Preiļos un Līvānos liekluksies. Tomēr — Riebiņos nodots tirdzniecības centrs, augstā plāno- nam atvērt firmas veikalu Preiļos, tad pienāks ķertava Līvānlem. Tas, tā teikt, liekadam. Tagad nar to, kāpēc Solovjovs tomēr balsoja pret siera rūpnīcas pilnīgu izstāšanos no agrofirmas?

Vispirms gribu teikt, ka tādu lēmumu pieņemu ne pēkšņi un ne uzreiz. Vēl vairāk — mans viedoklis speciālistiem bija zināms jau iepriekš. Jau tad, kad apspriedām jautājumu par siera rūpnīcas ekonomisko un finansiālo patstāvību, es ierosināju nevis uzreiz saraut saiknes ar agrofirmu, bet gan tikai pēc tam, kad būs piena rūpnīcības darbinieku asociācija vai apvienība (nezinu, kā to nosauks). Spriediet paši: kam mēs būsim pakļauti Agrorūpnieciskajā komitejā? Pāris nozares kuratoriem? Bet viņi taču nenodarbojas (un tas neietilpst viņu pienākumos) ar materiāli tehniskās apgādes, finansēšanas un specializēto dienestu koordinēšanas jautājumiem. Bet vispārīga vadība... Tāda mums nav vajadzīga.

Otrs aspekts. Personiski es konferences dienā nezinaju, kādā ekonomiskā un finansiālā stāvoklī rūpnīca nokļūs pēc jaunā gada. Vai varēsim izmaksāt strādniekiem mēneša algu? Jo visu sakaru saraušana ar agrofirmu nozīmē arī to, ka mums būs jāņem kredīts: mums, ja tā var teikt, ir nepabeigta ražošanas (siera), kā zināms, ir jānogatavinās). Vajadzīgi apmēram 3 miljoni rubļu. Sodien tādu kredītu man neviens nesola, jo finansēšanas lietas šim gadam sen jau izlemtas.

Tālāk. Par kādiem līdzekļiem celsim un kas to darīs? Celtnieku kadri taču paliek agrofirmā. Bez tam agrofirmā celtniecībai nav ielānots neviens rublis uz valsts kapitālguldījumu rēķina. Kas attiecas uz rūpnīcas peļņu, tad pēc visiem atskaitījumiem — valsts budžetā, par ražošanas pamatfondiem, darba resursier — materiālās stimulēšanas fondā varam ieskaitīt 175 tūkstošus rubļu, ražošanas un sociālās atbilstības fondā — 450 tūkstošus rubļu. Tās ir visai nelielas summas, kuru pietiek, kā saka, lai pavisam nepaliktu bez biksēm.

Jāņem vērā arī tas, ka pēc izstāšanās no agrofirmas rajonam bez fondiem mēs nevarēsim dot nevienu kilogramu siera un sviesta, pat par līgumcēnām. Jo sāk automātiski darboties valsts pasūtījums. Pieņemsim, ka to izpildīsim. Atlikušo produkcijas daļu varēsim realizēt tikai par cenu, kas, atbilst produkcijas pašizmaksai (piemēram, sviestu par 11 rubļiem kilogramā), jo produkcijai, kas tiek realizēta ārpus valsts pasūtījuma, dotācija nav paredzēta.

Un visbeidzot par rekonstrukciju. Kategoriski nepiekrītu apgalvojumam, ka tā apstājusies. Ar Ministru Padomes un Valsts plāna komitejas starpniecību t. kā m pat pie J. Ligacova, iesaijstīta arī PSRS Ārējo ekonomisko sakaru ministrija, jautājuma risināšanu kontrolē republikas valdība. Nesen rūpnīcā pabija speciālisti no Zviedrijas, kuri apsolīja izstrādāt veselu priekšlikumu paketi. Uzdevums, kas jāveic, nav vienkāršs, jo vairāk tāpēc, ka pastāv liels valūtas deficīts (rekonstrukcijai nepieciešami 6,5 — 7 miljoni rubļi). Taču jautājums par rekonstrukciju no dienaskārtības nav noņemts.

Un vēl es gribu teikt: «Cienījamie daži rūpnīcas darbinieki. Aicinu jūs saprast arī otru pusi, nevis skatīties tikai no sava «zvanu torņa». Tad, iespējams, uz dažām lietām jūs spēsit palūkoties ar citām acīm. Nu, patiešām — nav labi aiz savas rūpnīcas interesēm neredzēt rajona intereses!»

Kas attiecas uz mani, tad es ar abām rokām esmu par pilnīgu uzņēmuma ekonomisko patstāvību. Taču nedrīkstam pārsteigties. Jo vairāk tāpēc, ka nezina, kas mūs sagaida tuvākajā nākotnē, teiksim — kaut vai pēc pusgada, ja patiešām izveļu piegādi pārtrauks divi lielākie piena piegādātāji. Ja tā notiks, tad ražošanas apjoms samazināsies uz pusi, un nav izslēgta rūpnīcas pārprofilēšana, bet tas savukārt nozīmē, ka nāksies ievērojami samazināt strādājošo skaitu.

Tāpēc, domāju, kamēr ir kaut kāda stabilitāte, nevajag to šķobīt galīgi.

I. KORŅOVA

LKP rajona konferencei gatavojoties

Vēlreiz par partijas līdzekļiem

Sabiedrību joprojām interesē, kā veidojas partijas organizāciju līdzekļi un kur tie paliek. Neliela informācija par Latvijas KP rajona komitejas finansālo darbību jau bija publicēta laikrakstā «Leņina Karogs». Šoreiz — par šo jautājumu mazliet plašāk.

1989. gadā saskaņā ar apstiprināto tāmi Latvijas KP Preiļu rajona komitejai izdevumiem bija paredzēti 228617 rubļi. No šīs summas gada laikā izlietoti 216992 rubļi jeb 94,9 procenti. Kur šie līdzekļi izmantoti?

158589 rubļi (73 procenti) izmaksāti partijas orgānu algotajiem darbiniekiem darba algu, prēmiju, materiālo pabalstu utt. veidā. 10586 rubļi (5 procenti) izlietoti algoto darbinieku sociālajai nodrošināšanai. Kancelejas preču legādes, tipogrāfijas, pasta, telegrāfa un telefona izmantošanas izdevumi bija 3928 rubļi (2 procenti). 8646 rubļi (4 procenti) izlietoti komandējumiem. 18954 rubļi (9 procenti) izlietoti partijas rajona komitejas ēkas uzturēšanai (ieskaitot izdevumus apkalpojošā personāla uzturēšanai), bet 10811 rubļi (5 procenti) — autotransporta (ieskaitot izdevumus šoferu algošanai) uzturēšanai. Partijas pirmorganizācijām pērn piešķirti 5400 rubļi (2 procenti). 70 rubļi izmantoti partijas rajona komitejas plēnumu un sanāksmju sarīkošanai.

Jāatzīmē, ka partijas rajona komitejas izdevumi pagājušajā gadā, salīdzinot ar 1988. gadu, palielinājušies par 35252 rubļiem jeb par 20 procentiem. Bet biedru skaits partijas rajona organizācijā pērn samazinājās par 191 cilvēku (8 procentiem). Līdz ar to tikai par 0,5 procentiem palielinājās biedra naudas ienākumi. 1988. gadā biedra naudas veidā ienēmi 180314 rubļi, bet pērn — 181132 rubļi. 1988. gadā partijas rajona komiteja 99,8 procentus no saviem izdevumiem sedza ar ievāktu biedra naudu, bet 1989. gadā — tikai 83,5 procentus. Starpību dotācijas veidā sedza Latvijas KP Centrālā Komiteja.

1990. gadam apstiprinātā partijas rajona komitejas štatu sarakstā paredzēti 58 cilvēki. Mēneša darba algas fonds — 15364 rubļi, kas ir par 31 procentu vairāk nekā pagājušajā gadā. Faktiski partijas rajona komitejas aparātā februāra sākuma strādāja 48 cilvēki, taja skaitā — 18 atbildīgie darbinieki (sekretāri, nodaļu vadītāji, instruktori, kabinetu vadītāji, to darba alga palielinājusies par 52 procentiem), 14 atbrīvotie partijas pirmorganizāciju sekretāri (darba alga palielinājusies par 11 procentiem), 6 tehniskie darbinieki (tehniskā sekretāre, grāmatvede, statistiķe, mašīnrakstītāja, tulkis; darba alga palielinājusies par 32 procentiem), 10 apkalpojošā personāla darbinieki (šoferi, sargi, apkopējas, saimniecības daļas vadītājs; darba alga palielinājusies par 19 procentiem).

Patlaban partijas rajona komitejas pirmā sekretāra darba alga ir 525 rubļi mēnesī, otrā sekretāra — 470 rubļi, sekretāra — 440 rubļi, nodaļu vadītāju — 370 rubļi, kabinetu vadītāju — 340 rubļi, instruktoru — no 280 līdz 340 rubļiem.

Faktiski partijas rajona komitejas izdevumi pagājušajā gadā ceturtajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo periodu 1988. gadā, pieauga par 28 procentiem, bet biedra naudas iemaksa samazinājās par 2 procentiem, un tikai 60 procentu apmēra biedra naudas veidā iekasētie līdzekļi spēja segt izdevumus.

Komunistu skaits partijas rajonā organizācijā ar katru mēnesi samazinās. 1989. gada oktobrī partiju atstājuši 27 cilvēki, novembrī — 25, decembrī — 37. Šī gada janvārī — 36 cilvēki. Līdz ar to samazinās arī ienākumu biedra naudas veidā. Turklāt jāņem vērā, ka pēc Latvijas Komunistiskās partijas XXV kongresa 30 — 50 procenti biedra naudas paliks partijas pirmorganizāciju rīcībā. Būs jāmaksā arī nodokļi, no kuriem, kamēr Konstitūcija bija 6. pants par partijas vadošo lomu, partijas organizācijas bija atbrīvotas. Uz Centrālās Komitejas dotācijām cerēt arī vairs nevar.

Rezumējot teikto, var izdarīt secinājumu: 1990. gadā partijas rajona komitejas uzturēšanai, salīdzinot ar 1989. gadu, no biedra naudas veidā ievāktajiem līdzekļiem varēs atvēlēt tikai 40 — 50 procentus, tas ir — ne vairāk kā 90 tūkstošus rubļu. Atbilstoši tam arī jāplāno izdevumi partijas aparātā, partijas rajona komiteja ēkas, autotransporta uzturēšanai.

Jācer, ka turpmāk partijas rajona komitejas aparāta statusu un izdevumus tā uzturēšanai apstiprinās partijas rajona komitejas plēnumi, ņemot vērā reālās vajadzības; bet nevis to visu novadīs «no augšas» Centrālā Komiteja.

V. AGAFONOVS,
Latvijas KP rajona organizācijas revīzijas komisijas priekšsēdētājs

Atgriezoties

pie publicētā

Atbildes vietā — klusums

1989. gada 23. novembrī rajona laikrakstā bija publicēts raksts «Neuzticēšanās», kurā tika runāts par konflikta situāciju, kas radusies starp mani — piena nodevēju — un piena savācēju E. Kokorieti. Personīgi es esmu gatava parakstīties zem katra manis teiktā vārda, kuri izskanēja kā pārmetums piena savācējai. Vēl vairāk, varu papildināt to rakstu ar šādiem faktiem. Pagājušā gada septembrī siera rūpnīcā tika uzrakstīts akts par to, ka es it kā esmu nodevusi atšķaidītu pienu, tādēļ samazinājis tauku saturu visā cisternā. Dokuments uzrakstīts bez manas ziņas un piedalīšanās, tāpēc to uzskatu par nederīgu, par fikciju. Bet par to taču kādam ir jāatbild.

Par bezatbildīgu uzskatu Leņina kolhoza partijas pirmorganizācijas sekretāres V. Maksimovas paziņojumu par to, ka, redz, Seldre periodiski pievieno pienam te saldo krējumu, te ūdeni, — atkarībā no tā, vai ir gaidāma kārtējā pārbaude vai nav. (To viņa pateica pa tālruni partijas rajona komitejas sekretāram P. Romanovam, pie kura es uz pieņemšanu savā laikā pabiju.)

Vārdu sakot, esmu sapratusi, ko pie mums nozīmē sūdzēties par piena savācēju, apšaubīt viņas taisnīgumu. Nav svarīgi, vai tu esi godīgs cilvēks, vai ne, svarīgi, cik stipra tev ir aizmurgure. Man diemžēl tādas nav. Tāpēc jau laikam arī visas amatpersonas, sākot ar kolhoza vadību un beidzot ar tautas kontroles rajona komiteju, steigšus aizgānāt manas rūpes un bažas, izliekas, ka nekādas nav noticis, ka nekādas konflikta situācijas nav.

Decembrī mana govjs ainesās, tagad dod pa 30 litriem piena dienā. Diemžēl esmu spiesta to izbarot cūkām, jo nest uz pieņemšanas punktu neriskēju: kur ir garantija, ka piena savācēja atkal nemēģinās samazināt tauku procentu pienā. Bet turpmāk, laikam, nekādas cits neatiks, kā nodot govī gaļas kombinātā. Zēl, bet ko lai dara.

Uz ko ceru konkrēti? Neatļaidīgi lūdzu kolhoza pārstāvi, tautas kontroles rajona komitejas, agrorūpnieciskās apvienības «Preiļi» darbinieku klātbūtnē pārbaudīt tauku saturu pienā, kaut vai mājas apstākļos. Tikai tad, kad būs skaidrība šajā jautājumā, es riskēšu nodot pienu valstij.

H. SOLDRE (Leņina kolhozā)

Sociālo iniciatīvu krātuve

„Siguldas“ jumti

«Siena šķūņi — Latvijas triufla arkas», savā laikā sacīja Tautas mākslinieks Eduards Kalniņš. Viņa vārdi izrādījušies dziļi simboliski. Tieši ar siena šķūņu atjaunošanu tagad sāk zemnieki, kas atgriežas dzimtajās vietās.

Slikti klājas, ja mājās nav istas saimnieka rokas. Sabojājas jumts, sagāžas žogs, sabrūk šķūnis — un nav kas salabo. Arī atbilstošu materiālu katrreiz nevar atrast. Agrāk par šķūņiem zemnieks īpaši rūpējās. Tieši ar tā būvēšanu savu dzīvi laukos sāka daudzi viensētnieki. Neviens sevi cienošs zemnieks nevarēja pieļaut, lai siens glabātos kā pagadās.

Materiālu jumtu apjumsnāi gatavoja ļoti rūpīgi. Apses zāģēja tikai vecā mēnesī, pie tam centās nogāzt koku ar galotni uz zemeļiem. Cilvēki uzskatīja, ka pēc tādas «tehnoloģijas» izgatavotie šindeli mazāk plaisā, neliecas un ilgāk kalpo.

Vecie šķūņi... Daudzās saimniecībās to mūžs, kā saka, jau iet uz rietu. Sajā zinā arī zinātniskās pētniecības saimniecība «Sigulda» vēl nesens nebija nekāds izņēmums. Tagad šeit šķūņi savesti pilnīgā kārtībā. Pie tam to rekonstrukcija nelmaksāja dārgi, jo celtniecības materiālus nevajadzēja meklēt ci-

tur. Izlīdzēja novatoru atpazīšana. Kadreiz apkārtnē pazīstamais jumtiņš Jāzeps Cilvēčs ieteicās, ka varētu atjaunot veco skaidu plēšamo mašīnu. Ar to vēl pirmajos pēckara gados izgatavoja lubinas.

Par laimi gadsimta sākumā izgatavotā agregāta galvenie mežgli un detaļas izrādījās derīgi. Bet pārējais jau bija saimniecības racionalizatoru zinā. Beidzot atjaunoto mašīnu pieslēdza elektrībai.

Tagad māiņā gatavo līdz diviem kubikmetriem jumta skaidu. Ar tām pilnīgi pietiek apmēram 60 kvadrātmētru apjumsnāi.

Zinātniskās pētniecības saimniecībā «Sigulda» trūkst savas koksnis. Agregāts tomēr nestāv dikā. Daudzi jaunsaimnieki dar gatavo produkciju maksā ar koksnī, kas savukārt tiek izmantota tādu saimnieku pasūtījumu izpildei, kam nav sava meža. Tiesa, šādiem pasūtījumiem gatavā produkcija maksā gandrīz divas reizes dārgāk — apmēram 50 rubļi kubikmetrā. Turklāt «Siguldas» šindeli tiek apstrādāti ar speciālu šķidrumu, kas tiem piešķir siltu nokrasu. Impregnēšana krietni pagarina jumta mūžu. Speciālisti uzskata, ka tas var kalpot 30—50 gadus.

LATINFORM

Vēl vienu pakalpojumu

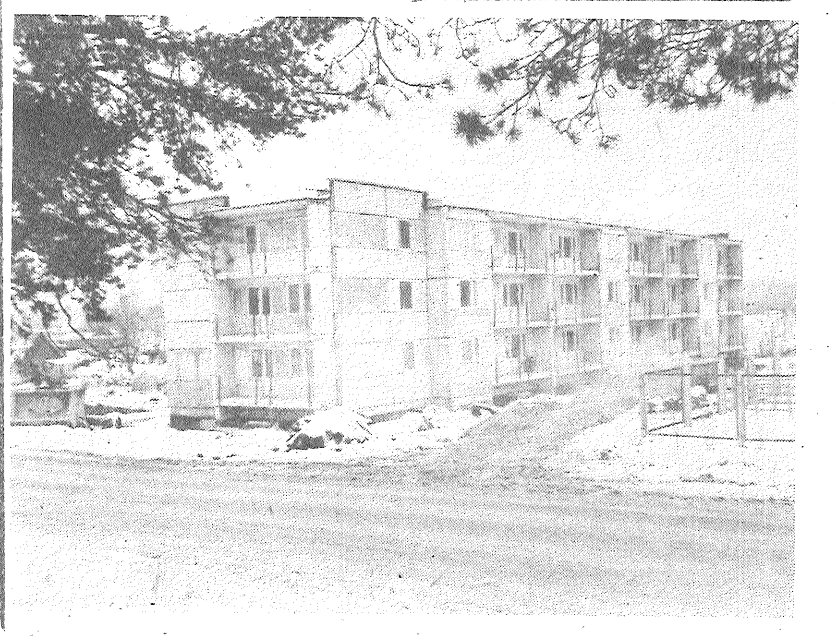
tagad līvēniekiem piedāvā apvienības «Elektrons» darbnīcā. Katru dienu, izņemot svētdienas un pirmdienas, te darbojas skaņu ierakstu studija. Tās vadītājs Guntars Livmanis piedāvā interesentiem kataloģu, kurā iekļautas populāras padomju un ārzemju estrādes melodijas, dažādu gadu latviešu dziesmas. Kad melodiju vai dziesmu klientis izvēlējies, tā studijā tiek ierakstīta magnetofona lentā.

Ja jums nav savas kasetes, neuztraucieties — tā ir studijas vadītājam. Vienīgi samaksa par pakalpojumu būs lielāka. Ierakstītu kaseti pasūtītājs var saņemt otrā dienā. Turklāt studija garantē ieraksta kvalitāti. Ja klientis tomēr neapmierināts, nauda bez jebkādam ierunām viņam tiek atgriezta atpakaļ. Par ierakstītu japāņu kaseti jāmaksā 8 rubļi 10 kapeikas, par mūsu zemā ražoto — 5 rubļi 40 kapeikas.

Kopš studijas atklāšanas aizvadītās dienas liecina, ka Guntars bez darba nebūs — atsaucība ir visai liela.

Aglonā, mājās aug kā sēnes. Tas — pateicoties Daugavpils celtniekiem. Viņi arī mūs ielūdzā vēlreiz pacieļoties marta, kad daudzdzīvokļu māja skolotājiem tiks nodota ekspluatācijā.

J. ZANDES foto

Jautājumā par Latgales kultūras centru

(Sākums 1. lpp.)

«Jauts kārtējai «pārlatviskošanai» un (sevišķi Krievijas un Baltkrievijas pierobežā) pārkrievošanai. Atsevišķi mēģinājumi Latgales jautājumu atspoguļot ir risināt reāli tika bremzēti, bet atsevišķu censonu un radošu grupu darbs tika nozākāts vai ignorēts. Arī šoreiz latgaļu inteliģence (lielākais daudzums no tās, protams, bija iznīcināts un izkliedināts plašajā pasaulē) nepēja atrast latgaļiem labvēlīgu vopdomu, nespēja un, jāsaka arī, nevēlējās pastāvēt par savu tautu.

Mīlie latgaļieši, dārgā latgaļu tautā! Latgales Kultūras centrs (var būt pavisam citāds nosaukums) nebūs pilsēta kā tāda, algoti darbinieki kā tādi, sabiedriska, politiska, saimnieciska vai administratīva organizācija kā tāda... Nosaukumā taču nevar atspoguļot visu būtību. Šā centra svētām pienākumam ir jābūt — kā apvienot koptautiskajā, vēsturiski izprotošajā latgalisma apjautā ne tikai pa visu Latgali un arī ārpus tās izkaisīto latgaļu tautai labvēlīgi darbojošos inteliģenci, bet arī apvienot Latgalē dzīvojošos visu šķiru un slāņu latgaļiešus, lai viņi turpmāk neatteiktos pašī no sevis: no savas izcelsmes, savas valodas, savas kultūrvēstures un savas latgaliskās nākotnes.

Latgales Kultūras centram jātop tur, kur jau uz šodienu tam izveidojusies reāla augsne un uz kuriem ir satecējuši un pašreiz satek latgaļu prāti, centieni, garīgās un materiālās vērtības. Šis centram jābūt, ja tā var sacīt, latgalisma balstam, kurā jāapvienojas visā Latgalē darbojošajam latgaļiešu kultūras biedrībām, Latvijas Kultūras fonda kopām, literāru apvienībām, Mākslinieku savienības nodaļām, muzejiem, vārda un mūzikas mākslas nesējiem tautā, kultūras un izglītības sistēmām un tautsaimniekiem, kā arī reālajai padomju varai, protams, uz brīvprātības principiem.

Izveidojot LKC, rastos reālas iespējas pašiem Latgalē atvērti tīkai mums nepieciešamās augstskolas un Institūtus, komercskolas un garīguma skolas, izveidot

savu latgaļu izdevniecību utt., par ko nav ieinteresēti ne Rīgas, ne Maskavas funkcionāri un ideologi. Būtu visas iespējas reāli attīstīt patiesas latgaļu vēstures un valodas pētniecību, latgaļu dailīliteratūras attīstību un šo vērtību nekavējošu nodosanu tautai.

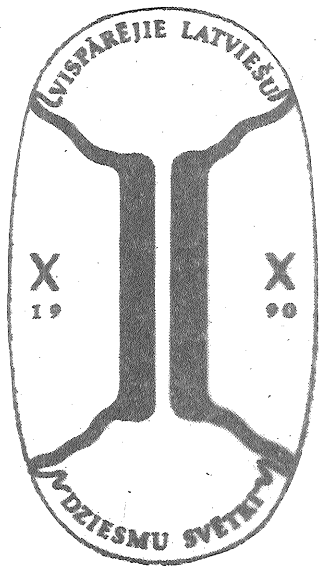
Radot LKC, nedrīkstam pieļaut domu, ka tiks bremzēts vai pārtraukts darbs, kas veikts līdz šim un ir plānots turpmāk, — Krāslavā, Daugavpilī, Preiļos, Aglonā, Ludzā, Balvos, Varakļānos, Krustpilī, Viļākā, Kārsavā, Rīgā u. c. Sāda centra izveidi nedrīkst identificēt ar līdz šim mūsu sabiedrībā tik ierastās centralizācijas kaites simptomu. Bet darbs uz vietām tomēr nedrīkstētu būt pretvienojošs, jo vienreiz «skaidri un valdi» politika pret mazajām tautām un etniskajām vienībām ir jābeidz. Ir jādomā un jādara viss; lai cilvēcei radītais savdabīgais etnoss raibums attīstītos tā, kā to vēlas katrs atsevišķs etnoss pats, nešķirojot tautas ne pēc lieluma, ne pēc kultūrvēsturiskā mantojuma.

LKC jāizveidojas par Vislatgales vienīgojošu Institutu ar juridiskām tiesībām, kurš nepārprotami neļaus mūsu tautu (ja mēs to vēlēsimies), tālāk izšķīdīnāt ne koplatviskajā, ne krieviskajā, vāciskajā, poliskajā vai kādā citā valodā, kultūrā un dzīvesveidā.

Mums, latgaļiem, vienreiz ir jāpastāv kopā tepat mūsu Latgalē, jāsanāks kopā ar prātiem, ar līdzekļiem, ar savām garīgajām un materiālajām vērtībām, ar politiskajiem uzskatiem un savām tikumiskajām normām. Mums ir jāatrod sevis apzināšanās ceļš. «Vienoti Latvijai» ir politisks Vislatvijas tautu lozungs, kurš latgaļus iekļauj Eiropas kultūras un saimnieciskajā dzīvē caur Latvijas valstisko.

Ja esam pastāvējuši, attīstījušies veselu tūkstošgadi, kaut arī kauti un nīcināti, kaut arī neatzīti un nārveldotgribēti pēc citu prāta, gīmju un valodas līdzības, tad izrust uz otras tūkstošgades sliekšņa nebūtu pieļaujams.

Latgaļi, sanāksim kopā!
O. SLISĀNS,
LKBS valdes loceklis

Virsvadītāju vadībā

Pirmo un pēdējo reizi ar mūsu rajona dejotājiem strādāja X Deju svētku virsvadītāji. Kopmēģinājums ar viņu piedalīšanos stimulēja raitākam un izjustākam dejas solim ikkatru pašdarbnieku.

Imants Magone strādāja pie «Kāzu polkas» un rotaldejas «Miklu minēšana», Rita Spalva sekoja «Meiteņu dejai» un «Polkai», bet Donats Doniks — I. Magones skolnieks un asistents — izdārija izmaiņas «Lancetā»

(pat pēc jauno deju aprakstu saņemšanas). Republikas vadošajiem horeogrāfiem lielu pretenziju pret mūsu dejotāju māku nebija.

Ļoti būtiskajā kopmēģinājumā no jauniešu kolektīviem nebija tikai Preiļu 1. vidusskolas dejotāju. Citi strādāja arī vidējās paaudzes dejotāji no Līvānu stikla fabrikas, rajona kultūras

nama, Preiļu siera rūpnīcas, Rožkalniem un Rožupes.

Mēģinājumā nepiedalījās abi «Silavas» sastāvi, kuri gatavojas atsevišķi.

Ar X Deju svētku virsvadītājiem mūsu pašdarbnieki vēl tiksies maijā visas Latgales kolektīvu kopmēģinājumā. Līdz tam — patstāvīgs darbs.

kolektīva lomu. Te ir vajadzīgs vairāk dalībnieku, kā arī nepieciešama lielāka disciplīna.

Mūsu virsdirigents

Īsa uzziņa. Edvīns Džilums ir dzimis 1955. gadā. 1979. gadā viņš beidza Jāzepa Vītola Latvijas Valsts konservatorijas koridriģentu nodaļu.

Jau kopš studiju gadiem Edvīns Džilums ir strādājis ar vairākiem bērnu un pieaugušo kolektīviem. Daudzus gadus viņš ir bijis kamerkora «Ave Sol» dalībnieks, piedaloties starptautiskos festivālos un konkursos, ieguvis lielisku muzikālo pieredzi.

No 1986. gada viņš vada Tautas kori «Rīga» — kolektīvu, kas ir dibināts jau 1951. gadā. Tagad Edvīns Džilums ir arī Preiļu rajona virsdirigents.

Gatavojas izstādei

Lai veicinātu tautas lietišķās un tēlotājas mākslas attīstību, apkopotu daiļamatnieku darbu pieredzi, popularizētu pulciņu, studiju un individuāli strādājošo meistarību labākos sasniegumus, XX Vīpārējo latviešu dziesmu svētku laikā, 1990. gada vasarā tiks sarīkotas republikas tautas lietišķās un tēlotājas mākslas izstādes.

Rajona kultūras nodaļas uzdevumā šo darbu veic Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja darbinieces. Rokdarbus rajona izstādei muzejs pieņems līdz 15. martam. Sajā izstādē līdzās «obligātajai» keramikai vietu atradis arī adījumi, tamborējumi, izšuvumi, mežglojumi...

Rajona kultūras namā izvietotās tautas lietišķās mākslas izstādes laikā notiks darbu aģlāse republikāniskajai izstādei.

V. ROMANOVSKIS

Sadziedāšanās

Veselu dienu balsis ielocīja rajona kopkoris. Kopmēģinājumā piedalījās visi jauktie kori, izņemot, protams, Aglonas sieviešu kori.

Tika izdziedātas deviņas dziesmas. Soreiz izpalika, jau zināmās un samērā labi apgūtās — tās dziesmas, kas skanēja pagājušajā vasarā Ludzā.

Pēc rajona virsdirigenta Edvīna Džiluma domām mums vajadzētu spēcīgāku skolotāju kori, ja tas pretendē uz rajona vadošā

ATTĒLOS:

Rajona virsdirigents E. Džilums; deju speciālisti no Rīgas R. Spalva, D. Doniks un I. Magone.

Kopmēģinājuma laikā (vai solis ir pabeigts?).

J. SILICKA foto

PREIĻU RAJONA PATĒRĒTĀJU BIEDRĪBU SAVIENĪBAS SAGĀDES UN RAZOSANAS APVIENĪBA

organizē lupatu un makulatūras savākšanu no iedzīvotājiem (tiem, kas vēlas, uz vietas notiek preču pretpārdošana) 1990. gada martā pēc šāda grafika:

Pienemšanas vieta	Datums	Laiks
Riebiņos pie 59. veikala	1. marts	Pikst. 10.00—11.30
Riebiņos pie zirgu stalla	1. marts	Pikst. 11.40—12.40
Riebiņos pie vidusskolas	1. marts	Pikst. 13.00—14.00
Pieniņos pie 58. veikala	22. marts	Pikst. 10.00—11.00
Bindaros pie 54. veikala	22. marts	Pikst. 11.30—12.30
Anspokos pie 55. veikala	22. marts	Pikst. 13.00—14.00
Dzeniņos pie 56. veikala	22. marts	Pikst. 14.30—15.30

Preiļos Siera rūpnīcas mikrorajonā pie 9. veikala 10. marts Pikst. 10.00—12.00 «Lauktechnikas» mikrorajonā pie 5. veikala Kooperatīva ielā 10. marts Pikst. 12.30—13.30 Ličos pie ciema padomes ēkas 10. marts Pikst. 14.00—14.50 Laukumā pie SCO kantora 24. marts Pikst. 15.00—16.00 Laukumā Košukova ielā 24. marts Pikst. 10.00—12.00 Pie bibliotēkas 24. marts Pikst. 12.30—13.30 Viļānu ielā 24. marts Pikst. 13.40—14.00 24. marts Pikst. 15.00—16.00

Aiztecēja mans mūziņš
Kā dzīparu kamoliņš,
Te satinu savas dienas
I baltas, nebalts.

(T. dz.)

Skumju brīdī esam kopā ar Annu Upenieci, MAMULU mūža dusā aizvadot.

Rajona bibliotekāri

Laimas palīdzē

Savas krāsnajā Dziesmu svētku gājienā redzēsim arī kādu neparastu kori līdzās tēviem un mātēm ar vainadziņiem galvās un ziediem rokās solos arī viņu bērni — gan pavisam maz ķipari, gan tādi, par kuriem saka — tīpi. Viņus visus ir vienojusi Dēkla — senlatviešu dziesma — sūpula sarģatāja un Laimas palīdzē.

Trāpīgāku nosaukumu, dibinot latviešu daudz bērnu ģimeņu asociāciju, Tautas frontes aktīvistiem vajadzēja izdomāt. Un tiešām, šai darbā, skiet, pati Laima stāv klāt: daudz bērnu ģimenes atsaukušās no visiem Latvijas novadiem, tāpēc rajonu centros tiek veidotas asociācijas biedrības. Tādās jau ir Liepājā, kur pieteikšanās ap 100 daudz bērnu ģimeņu, Talsos, Cēsis, Kuldīgā. Jau gāva un citās pilsētās.

Protams, kustība ir tikko sākusies un uz materiālo pabalstu, kas tik ļoti nepieciešams šīm ģimenēm, cerēt pagaidām nevar, toties uz iespēju attīstīt bērnu fiziskās un garīgās spējas joti. Šo ģimeņu bērnu rīcībā tiks nodoti peldbaseini un sporta zāles.

Rīgā, piemēram, dirigents Arnolds Skride izteica ierosinājumu dibināt daudz bērnu ģimeņu kori. Un, kad viņš ieradās uz pirmo balsu noklausīšanos, tad dabūja aicināt taikā savus kolēģus, jo atsaucība bija ļoti liela. Tā arī dzima neparastais koris «Dēkla», kurā tagad dzied 28 ģimenes.

Janvāra beigās korim bija liela svētku diena — pirmais koncerts Anglikāņu baznīcā. Par koncertu ieņemtie līdzekļi novēlāti Bērņu fondam, kas savukārt sniegs materiālo palīdzību daudz bērnu ģimenēm.

Sodien, kad mīcāmies dzīvot un strādāt saimnieciski, ikvienai ģimenei svāriņi nepazaudēt garīgu. Koncerts apliecināja, cik apdevināti ir bērni. Daudzi ne tikai dzied, bet spēlē arī kādu mūzikas instrumentu. Koncerta apmeklētājus iepriecināja, piemēram, māšinas Skrides no Rīgas, Veļičko ģimenes bērni no Daugavpils, un Sudmaļu ģimenes dēli no Liepājas.

No Daugavpils vai Liepājas neizbraukāsi pa vakariem uz kora mēģinājumiem Rīgas 45. vidusskolā. Lai gan no Talsiem uzņēmīgi laudis brauc. Bet kāpēc šādu kori neorganizēt arī citās republikas pilsētās, rajonu centros?

Demogrāfiskā situācija Latvijā prasīt prasās realizēt ikvienai paskūmu, kas palīdzētu ģimenei, iemācītu bērniem izjust kopības spēku, lai šo stāfeti nestu tālāk dzīvē. Ne velti uz «Dēklas» kustību sāk atsaukties arī ārzemēs dzīvojošās latviešu daudz bērnu ģimenes. Asociācijas iecerēs ir arī dibināt kontaktus ar Sibīrijas un Baškīrijas latviešu daudz bērnu ģimenēm. Vērtējot «Dēklas» sākuma gaitu, rodas atziņa, ka pašas ģimenes apvienojoties var izdarīt vairāk savā labā, nekā dažkārt gaidot palīdzību no malas.

H. GRINBERGA, LATINFORM korespondente

Redaktors P. PIZELIS

Vien paliek atmiņās Un tava mūža stāsts.

(J. Rūsiņš) Izsakām dziļu līdzjūtību pieredzīgajiem sakarā ar ROBERTA KALVANA pēkšņo nāvi. Reču ģimene

Nespēji pateikt atvadu vārdus Pat biedriem, kas strādāja līdz. Daudz vēl gribēji paspēt un veikt, Bet paliks vien tas, kas padarīts.

(A. Driziņš) Izsakām dziļu līdzjūtību pieredzīgajiem sakarā ar STANISLAVA ZEILINA pēkšņo nāvi. Preiļu sakaru mezglā kolektīvs

LAIKRAKSTĀ PUBLICITĒTĒ MATERIĀLI NE VIENMĒR ATSPUGULO REDAKCIJAS VIEDOKLI, PAR PERSONU VĀRDU UN UZVĀRDU, VIETVĀRDU, SKAITĻU UN FAKTU PĀRBAUDĪBĀ ATBILDĒ RAKSTU AUTORĒ.

MOSU ADRESE: 228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.

REDAKCIJAS TĀLRUNI: redaktors — 22059, redaktora vietniece izdevumam krievu valodā — 22154, atbildīgā sekretāre — 21996, partijas dzīves un padomju celtniecības nodaļa — 21769, redaktora vietniece, agrorūpnieciskā kompleksa un sporta nodaļa — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļa — 21985, fotokorespondents, vēstulju, jaunatnes un skolu dzīves nodaļa — 22203, korektori, grāmatvedība, uzzinas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās. Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā (Daugavpils, Vaikas ielā 1). Izdevniecība «Avīze» (Rīgā, Kr. Valdemāra ielā 105). Viens nos. iespiedloksne. Ofsetiespiedums. «Латвия Карго» («СОВЕТСКОЕ ВЕЩАНИЕ»). Газета Прейльского района на латышском языке.

Metiens 14 063 eksemplāri (latviešu valodā 10 109 eks., krievu valodā — 3 954 eks.). Indekss 68168. Pas. 253.